

Ortaokul Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki: Kilis İli Örneği*

Haydar İşler

Yrd. Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu; hisler@ksu.edu.tr

Mehmet Dalkılıç

Yrd. Doç. Dr., Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Yüksek Okulu; m.dalkilic@hotmail.com

Mehmet Çoban

Milli Eğitim Bakanlığı, Beden Eğitim Öğretmeni;
mehmetcoban46@hotmail.com

Öz: Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim ikinci kademedeki(Ortaokul) öğrencilerin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim beceri düzeyi arasında bir ilişkinin olup olmadığını analiz etmektir. Ayrıca demografik özellikler itibariyle spora katılım ve iletişim beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek ise araştırmamızın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2013-2014 öğretim yılında Kilis merkez (Atatürk İlköğretim, Toki İlköğretim, Uluğcan İlköğretim) ve Elbeyli ilçesinde (Elbeyli İlköğretim, Karacaoğlan İlköğretim, Yenideğirmen İlköğretim) eğitim gören ilköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Yapılan alan çalışmasına 329 6. Sınıf öğrencisi, 215 7. Sınıf öğrencisi ve 141 8. Sınıf öğrencisi katılmıştır. Buna göre analizlere konu olan toplam öğrenci sayısı 685’dir. Araştırmada uygulanan anket sorularına verilen yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 16.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı ile değerlendirilmiştir. Elde edilen deneklere ait demografik özellikler sıklık (frekans) ve yüzde (%) olarak sunulmuştur. Analiz sonuçlarına göre ilköğretim ikinci kademedeki (ortaokul) öğrencilerin spor faaliyetlere katılımının daha üst seviyeye çıkarmadaki en büyük etkenin çevre ve aile faktörü olduğu tespit edilmiştir. Buna göre çocukların daha fazla sportif faaliyetlere katılabilmesi için ailelerin çocuklarını spor yapmaya

* Bu çalışma KSU Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Yrd. Doç. Dr. Haydar İŞLER’in danışmanlığında hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki: Kilis İli Örneği” başlıklı Yüksek Lisans tez çalışmasından türetilmiştir.

teşvik etmesi ve çocukların spor yapılabilecek alanlara rahatlıkla ulaşabilmelerinin sağlanması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kilis İli, sportif faaliyet, iletişim becerileri, iletişim ve spor

The Relationship Between the Level of Participation of Secondary School Students to Sport Activities and the Communication Skill Levels: The Case of Kilis Province

Abstract: The main purpose of this research is to analyze whether there is a relationship between participation level and communication skill level of sports activities of primary school students in the second stage. Another aim of our research is to determine whether there is a significant difference between the level of spore participation and communication skill according to demographic characteristics. The sample of the research is composed of primary school students in Kilis center (Atatürk İlköğretim, Toki İlköğretim, Uluçcan İlköğretim) and Elbeyli province (Elbeyli İlköğretim, Karacaoğlan İlköğretim, Yenideğirmen İlköğretim) in 2013-2014 school years. 329 Students in the 6th grade, 215 in the 7th grade and 141 in the 8th grade participated in the field study. Accordingly, the total number of students subject to analysis is 685 people. The answers given to the survey questions applied in the research have been transferred to the computer. In the analyses was used SPSS 16.0 (Statistical Package for the Social Sciences) package program. According to the results of analyzing the primary second stage (middle school) students ' participation in sports activities is the most important factor around a higher level and have been determined to be the family factor. This means that children can participate in more sports activities for families to encourage their children to sports and children can easily expand access to areas of sporting provision can be made.

Key words: Kilis Province, sportive activity, communication skills, communication and sport

GİRİŞ

İnsan, kendi kurallarını kendisi koyan, yaşam standartlarını kendisi belirleyen, hayatını belli norm ve ölçütler dairesinde yaşamaya çalışan tek varlıktır. Kurallar koyar, soydaşlarıyla ortak davranış biçimleri oluşturur, ortak simgeler, değerler yaratır. Onları adet, töre, gelenek, ahlak, din, hukuk vb. kurumlar olarak kuşaktan kuşağa aktarır sürekliliklerini sağlamaktadır (Yavuzer, 2012: 21).

İnsan yaşamının her döneminde başkaları ile ilişki kurmak zorundadır. Bu ilişkilerinde başarılı olabilmesi ise kendisini ve başkasını anlama bilmesine ve kabul etmesine bağlıdır (Yüksel, 2004: 342). Empati, "bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak onun duyguların ve düşüncelerini doğru olarak anlamasıdır" (Dökmen, 2012: 157).

Türkiye'de gerek spor, gerekse iletişimli ilgili birçok araştırmalar yapılmış ve yapılmaya devam etmektedir. Ama yine de buna rağmen yabancı ülkelerle karşılaştırıldığında bu az olduğu görülmektedir. Bu araştırmada ergenlik dönemindeki gençlerin spora katılımı ve sporun iletişime faydaları konusu araştırılmıştır.

İLETİŞİM BECERİLERİ KONSEPTİ

İnsanların birbirleriyle kurdukları ilişkilerin temelini iletişim oluşturur. İnsanın doğumundan ölümüne kadar devam eden her süreçte yaşamın vazgeçilmez unsuru iletişimdir. Sağlıklı bir toplum için sağlıklı insan ilişkileri, sağlıklı insan ilişkileri için de sağlıklı iletişim gereklidir. Doğru iletişim örüntüsü olması için bu sistemin bozulmaması gerekmektedir. Kişilerin birbirleriyle ilişkilerinde mesajın doğru anlaşılması ve aktarılması bireylerin iletişim beceri düzeylerini ortaya koyar. İletişim günlük hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Kişilerin ortaya koyduğu iletişim şekli aynı zamanda toplumun kişilerarası ilişkiler düzeyinin göstergesi durumundadır. Hangi toplulukta olursa olsun iletişim kavramı iyi bilinmeli ve her düzeyde etkin bir iletişim kurulması gereklidir.

İletişim sözcüğü, Latince "ortak" anlamına gelen "com munis" kökünde türetilmiş "communication" kelimesinin dilimizdeki karşılığı olarak kullanılmaktadır.

Sözcük, XV. yüzyıldan sonra bilgiyi topluluğa yayma anlamında kullanılmıştır. XX. yüzyılda kitle iletişim araçlarının ulaştığı gelişim düzeyi, insanlar arası iletişimi sağlayan araçlardaki teknolojik gelişmeler ve kişiler arası

iletişimin kazandığı önemle birlikte sözcük, doğa ve insan bilimlerinde sıklıkla kullanılır olmuştur (Köknel, 2005: 35).

Literatürde iletişim kavramının değişik tanımları bulunmaktadır. Bir tanıma göre iletişim, “bilginin, semboller, işaretler, davranışlar, mimikler vb. şeklinde bir yerden bir başka yere aktarılması”dır (Budak, 2005: 390). Bir başka tanıma göre iletişim, “bir birimden çıkan bilginin, haberin karşı birime ulaşması, onda bir etki uyandırması ve bunun ilk birime geri dönmesi sürecidir” (Köknel, 2005: 35). Literatürde farklı tanımlara yer verilse de tanımlar birbirine benzerlik göstermektedir.

İnsanın iletişim alanlarını aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Evliyaoğlu, 1984: 48–49):

İnsanın kendi kendisi ile haberleşmesi:

- Biyolojik, fizyolojik iletişim,
- Bilinçlenme çağından başlayarak psikolojik iletişim.
- Başka bir ifadeyle bu haberleşmeyi:
- Beyin-beden ilişkisi.
- Beynin kendi kendisiyle ilişkisi düzeylerinde ele alabiliriz.

İnsanın dış ortamla haberleşmesi:

- Fiziki çevreyle (evren, tabiat ve eşya ile) iletişimi
- Öteki insanlarla ve kitlelerle iletişimi.

İnsan ilişkileri ile ilgili mesleklerde çalışanların başarısı iletişim becerilerini etkin olarak kullanabilmelerine bağlıdır (Erkal, 1992: 12–13). Bu nedenle psikolojik danışmanlar, psikologlar ve halkla ilişkiler uzmanları, yöneticiler, bütün öğretmenler gibi beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörler de sürekli olarak iletişim becerilerini geliştirmek zorunda kalmaktadırlar.

Tüm bu açıklamalardan hareketle iletişimin gerek toplum gerekse de insan için çok önemli işlemlere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Sağlıklı kurulan iletişim bireysel ve toplumsal düzeyde çok olumlu sonuçlar yaratırken, sağlıklı kurulamayan iletişim hem bireysel hem de toplumsal düzeyde olumsuz

sonuçların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İletişime katılan kişiler arasında ortak bir dilin olmaması, alıcının mesajın kod açılımını doğru bir şekilde yapamaması kişiler arasında yaşanan iletişim problemlerinden bazılarıdır.

Sözsüz iletişimde ise beden duruşu, yüz ifadeleri ve göz ilişkisi, el/kol hareketleri (jestler), mesafe “kişisel mekân” ve giyim ile ilgili iletiler söz konusudur ve tüm bunların doğru ve etkili şekilde anlamlandırılması ve kullanımı sözsüz *iletişimle ilgili beceriler* gerektirir. Sözel olmayan duygusal mesajlara ilişkin beceriler, kodlama ve kod çözme açısından, diğer bir deyişle ifade etme ve yorumlama açısından ayrı ayrı değerlendirilebilmektedir (Maletasta ve Izard,1987: 193–203; Cunningham, 1977: 564–584).

SPORA KATILIM KONSEPTİ

Spor çok yönlü bir kavram olduğundan, günümüze sporun tanımı konusunda değişik yazarlar, farklı tanım ve görüşler ortaya koymuşlardır. Bunun nedeni; sporun kapsamı, branşları, hedefleri, içerikleri ve yapılış biçimlerinin farklı şekillerde algılanmasından kaynaklanmaktadır.

Spor, ferdin tabii çevresini beşeri ve çevre haline çevirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştirmektedir. Belirli kurallar altında araçlı veya araçsız ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal, 1991: 12).

Spor, insan gücünün kendine güven, grup çalışması, karşılıklı dayanışma, davranış, dürüstlüğü, değerlerin yerleştirilmesi, beden ve ruh sağlığının oluştuğu ve geliştirici amaçları öngören araçtır (İşler, 2012: 123).

Spor, bireyin organik, psikolojik sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Orkunoğlu, 1985: 5).

Spor, bireyin beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalardır (Aracı,1999: 13).

Spor, hem yarışma, zevk, sağlık, estetik, eğlence, oyun, reklâm, propaganda, meslek, bilim, boş zamanları değerlendirme aracı, hem de kişi ve toplumlararası ilişkileri düzenleyen bir olgudur. Spor, bedene ve ruha hitap eden bir sosyal davranıştır.

Spor toplumsal yaşamın, toplumsal kültürün organik üyelerindedir. Zaman içinde kültürdeki sonuç olarak toplumdaki değişiklikler spor kavramına yüklenen anlam ya da işlevi değiştirmektedir. İnsan doğayı işleyerek bir ölçüde olsa kendi buyruğu altına almıştır. Spor da insan vücudunu işlemekle geliştirmiştir (Güven, 1992: 57).

LİTERATÜR

İletişim becerileriyle ilgili araştırmalarda iletişim becerileri, farklı yönleriyle, farklı bağlamlarda ve psikolojinin farklı alt alanlarıyla bağlantılı olarak ele alınmaktadır. Sosyal psikoloji bağlamında incelendiğinde araştırmaların belli konu başlıklarında sınıflandığı görülmektedir.

İletişim becerilerine yönelik araştırmaların bir bölümü, iletişim becerileri eğitiminin etkilerini araştırmaya yöneliktir. Bu araştırmaların bir kısmında iletişim becerileri eğitiminin iletişim becerileri üzerindeki etkisine bakılmıştır. Korkut (2005), yetişkinler için hazırlanmış bir iletişim becerileri eğitimi programının, yetişkinlerin, sahip oldukları iletişim becerilerini değerlendirme düzeylerini arttırdığını ortaya koymuştur. Yüksel-Şahin (1997), deneysel bir çalışmada on iki oturumdan oluşan iletişim becerileri eğitimini alan ve almayan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerindeki değişmeye bakmıştır. Çalışmada, iletişim becerileri eğitimi programına katılan öğrencilerin iletişim becerilerinin, kontrol grubuna kıyasla arttığı ortaya konmuştur. Benzer şekilde Demirci (2002), Ankara Mesleki Eğitim Merkezi'ne devam eden genç işçilere '*İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği*' uygulamış, eşit puanlara sahip kontrol ve deney grupları oluşturmuş, deney grubuna beş oturumluk bir iletişim becerileri eğitimi vermiş, kontrol grubuna herhangi bir uygulama vermemiş ve eğitim sonrasında her iki grubun iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiğine tekrar bakmıştır.

İletişim becerileri gelişim dönemleri açısından da ele alınmıştır. İletişim becerilerinin yaşamın ilk yıllarında nasıl kazanıldığı ve bağlantılı değişkenlerin incelendiği araştırmalar yapılmıştır (Berglund, Eriksson & Westerland, 2005; Didow & Eckerman, 2001: 485-491). Berglund, Eriksson & Westerland (2005), 18 aylık 1019 çocuğun annelerinden çocuklarının gelişimsel olarak iletişim becerilerini değerlendirmelerini istemişlerdir. Çalışmada kız çocukların erkek çocuklara, ilk sırada doğan çocukların daha sonra doğan çocuklara kıyasla daha yüksek puanla değerlendirildikleri görülmüştür. İletişim becerilerinin yetişkinlerde yaş ilerledikçe değişip değişmediğini araştıran çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin Siegel ve Gregora (1985) gençlerle yaşlıları karşılaştırdıkları çalışmalarında -yaşlıların daha ağır ve etkisiz iletişim

kurduklarına ilişkin inançlara karşın- gençlerle yaşlılar arasında iletişim performansı açısından bir fark bulamamışlardır.

VERİ SETİ VE YÖNTEM

Veri Seti

Bu araştırmanın konusu İlköğretim, ikinci kademe(ortaokul) öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı ise ortaokul düzeyinde spora katılımının öğrencilerin iletişim beceri düzeyi arasında bir ilişkinin olup olmadığını saptamaktır. Ayrıca demografik özellikler itibariyle spora katılım ve iletişim beceri düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemekte araştırmamızın bir diğer amacı olarak gösterilebilir.

Türkiye’de iletişim beceri düzeyi ile ilgili yapılmış araştırmalar bulunmaktadır. Ancak spora katılımına iletişim beceri düzeyinin etkilerinin incelendiği bir çalışma literatürde fazla yer almamaktadır. Bu açıdan yapılan çalışma önemlidir.

Bu araştırma aşağıdaki sınırlar dikkate alınarak değerlendirilmelidir: Araştırma Kilis ili ile sınırlandırılmıştır. Araştırma için 750 anket formu dağıtılmış ancak, 685 anket formunun geri dönüşü olmuş ve değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma yalnızca ilköğretimin ikinci kademesinde (ortaokul) öğrenim gören 6. 7. ve 8.sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma örneklemini, 2013-2014 öğretim yılında Kilis merkez (Atatürk İlköğretim, Toki İlköğretim, Uluğcan İlköğretim) ve Elbeyli ilçesi (Elbeyli İlköğretim, Karacaoğlan İlköğretim, Yenideğirmen İlköğretim) 6. sınıfında öğrenim gören 329; ilköğretim 7. sınıfında öğrenim gören, 215; ilköğretim 8. sınıfında öğrenim gören, 141 öğrenci oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın teorik kısmında yer alan bilgilere uygun olarak bir anket formu hazırlanmıştır. Uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilere ait demografik özellikler (yaş, orta öğretim başarı puanı, cinsiyet, sınıf düzeyi, okulu, ailenin gelir düzeyi, anne ve babanın eğitim düzeyi) bulunmaktadır.

İkinci bölümde yine araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve yine 5’li likert ölçeğine göre hazırlanmış 7 ifadeden oluşan sportif faaliyetlere katılım ölçeği bulunmaktadır. Bu ifadeler “hiçbir zaman=1, nadiren=2, zaman zaman=3, çoğu

zaman=4, her zaman =5” şeklinde sıralanmıştır. Spora katılım faktör analiz sonuçlarına baktığımızda; KMO>0,60 ve Bartlett testi anlamlı ($p<0,001$) olduğundan veriler fa için uygundur. Bütün maddeler tek faktör altında toplanmış, açıklanan varyans oranı %49,1. Tek boyutlu ölçekler için bu yeterli bir açıklama oranıdır. Çünkü genellikle tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyans oranının %30 olması yeterli görülmektedir. Maddelerin faktör yük değerleri oldukça yüksek görünmektedir, en küçük yük değeri bile (sp9 için 0,437) bir maddenin faktöre ait olması için gereken minimum (0,32) değerinin çok üstündedir.

Üçüncü bölümde 45 sorudan oluşan Ersanlı ve Balcı (1996) tarafından geliştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış İletişim Becerileri Envanteri kullanılmıştır.

Anketin iç güvenilirlik katsayısı, 84,4 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2008), 80 ile 90 arasını iç güvenilirlik açısından oldukça iyi olarak değerlendirmiştir.

Beden Eğitimi ve Rehber öğretmenler ile görüşülerek envanterin ne zaman ve hangi sınıflarda uygulanacağı belirlenmiştir. Uygulamalar, rehberlik ve Beden Eğitimi derslerinde araştırmacı tarafından uygulanmış, gereken durumlarda rehber öğretmenler ve Beden Eğitimi öğretmenlerinden yardım istenmiştir. 6. 7. ve 8. sınıflara yönelik yapılan envanter uygulamasında, öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyi göz önünde bulundurularak, envanterde yer alan yargısal sorular araştırmacı ve Beden Eğitimi öğretmenlerince okunarak, cevaplandırılması sağlanmıştır. Uygulamanın yapıldığı sınıflarda araştırmanın genel amacı açıklanmış, cevaplamalarla ilgili bilgiler verilmiş ve uygulamaya dair sorular cevaplanmıştır.

Veri toplama araçları, öğrencilere ders saatinde ve tek oturumda uygulanmıştır.

Envanterin uygulanması esnasında, öğrencilerin veri toplama araçlarına ilgi gösterdikleri, dikkatli cevap verdikleri gözlenmiş ve herhangi bir sorun doğmadan uygulama sonuçlanmıştır.

Araştırma için Kilis ilinden örneklem olarak seçilen 6 ilköğretim okulunda toplam 685 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan anket sorularına verilen yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve SPSS 16.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı ile değerlendirilmiştir. Elde edilen deneklere ait demografik özellikler sıklık (frekans) ve yüzde (%) olarak sunulmuştur. Anketten alınan puanlar ortalama ve standart sapma olarak

verilmiştir. Sportif Faaliyetlere Katılım ve İletişim Beceri Düzeyi puanlarının normallik dağılımı Kolmogorov-Smirnov test ve Shapiro-Wilk testleri ile incelenmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için araştırma hipotezlerinin test edilmesinde non-parametrik testler kullanılmıştır. İkili grupların karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi, çoklu grupların karşılaştırılmasında Kruskal-Wallis H testi ve Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık seviyesi 0,05 ve 0,01 olarak kabul edilmiştir.

ANALİZ SONUÇLARI

Toplam 685 anketin değerlendirmeye uygun görüldüğü anket analiz sonuçlarından bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Okul Dışı Zamanlarda Spor Yapılıp-Yapılmadığı Sorusuna Verilen Cevaplar Dağılımı

Ölçekteki bu maddeyi cevaplayanların 88 (%12,8)'i Hiçbir zaman seçeneğini, 100 (%14,6)'sı Nadiren seçeneğini, 188 (%27,4)'ü Zaman zaman seçeneğini, 137 (%20)'si Çoğu zaman seçeneğini, 172 (%25,1)'i ise Her zaman seçeneği olarak cevap vermiştir. Bu verilere göre ankete cevap veren denekleri çoğunluğunun boş zamanlarda genellikle spor yaptıklarını ortaya koymaktadır.

Okul Takımları Dışında, Herhangi Bir Spor Kulübünde Lisanslı Olarak Spor Yapıyor Musunuz? Sorusuna Verilen Cevaplar Dağılımı

Ankete katılanların 464'ü (%67,7) hiçbir zaman, 67'si (%9,8) Nadiren, 53'ü (%7,7) Zaman zaman, 40'ı (%5,8) Çoğu zaman, 61'i (%8,9) Her zaman şeklinde cevaplamıştır. Bu sonuçlar analiz edildiğinde, ülkemizdeki lisanslı sporcu sayısının az olmasına örnek teşkil edecek bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

İnsanları Anlamaya Çalışırım Sorusuna Verilen Cevaplar Dağılımı

Bu maddeye cevap veren öğrencilerin cevapların tabloda incelediğimizde %6,3'ü yani 43 kişi Hiçbir zaman şeklinde, %3,8'i 26 kişi Nadiren şeklinde, %13,5'i 91 kişi Zaman zaman şeklinde, %20'si 137 kişi Çoğu zaman şeklinde, %56,6'sı 388 kişi ise Her zaman şeklinde cevaplamışlardır. Bu analizde öğrencilerin çoğunlukta olan kısmının insanları anlamaya çalıştığı gözlemlenmektedir.

Kişilerin, Anlatmak İstediklerini Dinlemek İçin Yeterince Zaman Ayırırım Sorusuna Verilen Cevaplar Dağılımı

Bu dağılımda yer alan kişilerin, anlatmak istediklerini dinlemek için yeterince zaman ayırırım şeklindeki soruya verdikleri cevaplar incelendiğinde % 5,4'ü (37) Hiçbir zaman şeklinde, % 13'ü (89) Nadiren şeklinde, % 18,5'i (127) Zaman zaman şeklinde, %26,7'si (183) çoğu zaman şeklinde, %36,4'ü (249) Her zaman şeklinde cevap vermiştir.

Konuşurken İlk Adımı Atmaktan Çekinmem Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Ölçekteki bu maddeye cevap veren cevaplayıcıların 115 kişisi yani % 16,8'lik dilimi Hiçbir zaman, 85 kişi yani %12,4'lük dilimi Nadiren, 129 kişi yani %18,8 'lik dilimi Zaman zaman, 137 kişi yani %20'lik dilimi Çoğu zaman, 219 kişi yani %32'lik dilimi Her zaman olarak cevap verdikleri görülmektedir.

Karşımdaki Kişiyle Aynı Görüşü Paylaşsam Bile Fikirlerine Saygı Duyarım Sorusunun Yüzdelik Dağılımı

Ölçeği cevaplayanların %6,6 Hiçbir zaman, %8 Nadiren, %14,5 Zaman zaman, %22,5 Çoğu zaman, %48,5 Her zaman olarak dağılım göstermiştir. Bu dağılımı gösteren tabloya genel olarak baktığımızda ankete katılan öğrencilerin %71 gibi ağırlıklı çoğunluğunun görüşü farklı dahi olsa karşısında iletişim kurduğu bireylerlere saygı duyduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Genellikle İnsanlara Güvenirim Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Genellikle insanlara güvenirim şeklindeki maddenin incelendiğinde öğrencilerin; %15,5'lik diliminde bulunan 106 öğrenci Hiçbir zaman şeklinde, %16,6'lık diliminde bulunan 114 öğrenci Nadiren, %21'lik diliminde bulunan 144 öğrenci Zaman zaman, %22,8'lik diliminde bulunan 156 öğrenci Çoğu zaman, %24,1'lik diliminde bulunan 165 öğrenci Her zaman şeklinde cevaplar verdikleri tespit edilmiştir. Bu tabloya baktığımızda öğrencilerin kendi aralarında güven sorunu olduğu söylenebilir.

Tartışma Sonunda, Savunduğum Düşüncelerin Yanlış Olduğunu Kabul Ederim Sorusuna Verilen Cevapların Dağılımı

Bu maddeye verilen cevapların yüzdelik şeklini incelediğimizde dönüştürdüğümüzde öğrencilerin %17,7'si Hiçbir zaman, %15,2'si Nadiren, %23,6'sı Zaman zaman, %17,7'si Çoğu zaman, %23,8'i Her zaman şeklinde oluşmuştur.

Kendimi Karşımdaki Kişinin Yerine Koyarak Duygu ve Düşüncelerini Anlamaya Çalışırım Sorusunun Dağılımı

Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerinin anlamaya çalışırım şeklindeki maddeye ankete katılanların %6,9'u Hiçbir zaman, %11,7'si Nadiren, %13'ü Zaman zaman, %25,5'i Çoğu zaman, %42,9'u Her zaman olarak yanıtladıkları tespit edilmiştir. Buradaki dağılımı incelediğimizde ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun iletişim kurduğu insanları duygu ve düşüncelerini anlamaya çalıştıkları ortaya çıkmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmanın amacı, Kilis ili merkez ve Elbeyli ilçesi ortaokul 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma, Kilis ili merkez de 5, Elbeyli ilçesinde 1 olmak üzere toplam 6 ortaokulda öğrenim gören toplam 685 öğrencinin 60 soruluk anket formuna verdikleri cevaplar esas alınarak analizler yapılmış ve analiz sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Araştırmaya katılanların 326'sını (%47,6) kız, 359'unu (%52,3) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın bulgularına göre; erkeklerin sportif faaliyetlere katılım puanlarının bayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İletişim beceri düzeylerinin ise erkek deneklerin biraz daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın, araştırmaya katılan erkeklerin bayanlara oranla sportif faaliyetlere katılımlarının daha yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Erkeklerin spora katılım oranlarının bayarlardan fazla olmasının çeşitli nedenleri olabilir. Nitekim literatürde bununla ilgili çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Yıldırım ve ark. (1996) lise öğrencilerini kapsayan çalışmalarında, öğrencilerin spora katılım amaçlarında cinsiyete göre birtakım farklılıklar tespit etmişlerdir. Araştırma bulguları, kız öğrencilerde spor aktivitelerine katılımın sosyal, etik, estetik ve ritmik amaçlı olduğunu, erkek öğrencilerde ise fiziksel gelişim amaçlı olduğunu göstermektedir.

Kadınlar çoğunlukla koşu, yürüyüş ve yüzme gibi bireysel sporları tercih ederlerken, erkekler futbol ve basketbol gibi grup sporlarını tercih etmektedir. Yani, erkekler sporu bir sosyalleşme aracı olarak görmekte, kadınlar ise sağlıklı olmak ve formda kalmak gibi ben merkezli nedenlerle spor yapmaktadırlar. Spora katılım oranları açısından bu sonuçlar araştırmamızı destekler nitelikte değildir. Ancak bayan ve erkeklerin sporu tercih etme nedenleri araştırmadaki sonuçların nedenlerine ışık tutabilir. Okullarda genellikle takım sporlarına yönelik çalışmalara yer verilmektedir. Bu durumun nedeni okulların sahip olduğu imkânların sınırlı olmasıdır. Her okulda yüzme havuzu bulmak veya güreş sporu

için gerekli koşulları sağlamak özellikle devlet okulları için neredeyse imkânsızdır. Dolayısıyla okullarda bireysel sporlar için gerekli koşulları oluşturmak çok zordur. Spora katılımın bayanlarda düşük olmasının sebebi düzenlenen sportif faaliyetlerin bayanlara hitap etmemesinden kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 329'u (%48,0) 6.sınıf öğrencisi, 215'i (%31,4) 7.sınıf öğrencisi, 141'i (%20,6) ise 8.sınıf öğrencisi olduğu görülmektedir. Araştırmanın bulgularına göre; spor faaliyetlerine katılım puanlarının 6. sınıf ile 7. sınıf ve 6. sınıf ile 8. sınıf arasında anlamlı farklılık oluşturduğu, 7. sınıf ile 8. sınıf arasında ise yine ciddi farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin 6. sınıfta sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin üst sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin üst sınıflarda eğitim ve öğretim faaliyetlerine fazla zaman ayırmaları ve sınav kazanma, iyi bir liseye yerleşebilmenin oluşturduğu baskıların artması gibi nedenlerin sportif faaliyetlere katılım düzeylerinde azalmaya neden olduğu sanılmaktadır. İletişim beceri düzeyi puanlarının ise sadece 6. sınıf ile 8. sınıf arasında anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği, 6. sınıf ile 7. sınıf ve 7. Sınıf ile 8. sınıf arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır.

Bu araştırmaya dahil edilen toplam 685 öğrencinin 329'u (%48,0) 12 yaşında, 215'i (%31,4) 13 yaşında, 141'i (%20,6) ise 14 yaşındadır. Araştırmada yaş değişkeninin sportif faaliyetlere katılım düzeyini etkileyen bir özellik olduğu ve 12 yaş ile 14 yaş grupları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sportif faaliyetlere katılım düzeyi sınıf değişkenine benzer olarak yaşın artışına göre azalma göstermektedir. Yaş değişkeninin öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin farklılaşmasına neden olduğu ve yaşın artışına paralel olarak iletişim beceri düzeyinin azaldığı görülmektedir. 12 ve 13 yaşındaki öğrencilerin iletişim beceri düzeylerinin 14 yaşındaki öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrenci ailelerinin gelir düzeyleri incelendiğinde ailelerin büyük bir çoğunluğunun düşük gelir düzeyine (253 %36,9'u 501-1000 TL arasında gelir elde etmekte) sahip olduğu gözlenmiştir. 0-501 TL gelire sahip olan aile sayısı 188 (%27,4), 1001-2000 arasında gelire sahip aile sayısı 132 (%19,3), 2001-3500TL arasında gelir sağlayan aile sayısı 86(%12,6) ve en yüksek gelir düzeyine sahip aile sayısı (3500TL ve üstü) 26 (%3,8)'dir. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri dikkate alınarak spora katılım düzeyleri ve iletişim beceri düzeyleri incelendiğinde gelir düzeyleri arasında farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin sportif faaliyetlere katılım düzeyleri gelir durumlarından bağımsız olarak şekillendiği söylenebilir. Benzer olarak

araştırmada incelenen örnekleme gelir düzeyinin iletişim beceri düzeyleri için de belirleyici bir faktör olmadığı sanılmaktadır.

Öğrenci annelerinin eğitim düzeyine bakıldığında büyük bir çoğunluğunu 400 (%58,4) kişi ile ilköğretim mezunu anneler oluşturmaktadır. Bunun dışında öğrencilerin annelerinin 229 (%33,4)'ünün ortaöğretim mezunu, 49 (%7,2)'ünün lisans ve 7 (%1,0)'ünün lisansüstü mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin eğitim durumuna göre sportif faaliyetlere katılım ve iletişim becerileri karşılaştırıldığında anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin baba eğitim düzeyi incelendiğinde; ilköğretim mezunu babaların sayısı 275 (%40,1), ortaöğretim mezunu baba sayısı 274 (%40,0), lisans mezunu baba sayısı 88 (%12,8) ve lisansüstü eğitim almış baba sayısı 48 (%7,0) olarak bulunmuştur. Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim beceri düzeylerinin değişmediği görülmektedir. Öğrencilerin anne ve babalarının sportif faaliyetlere katılım ve iletişim beceri düzeylerinde etkili faktörler olmadığı düşünülmektedir.

Anne-babanın eğitim düzeyinin iletişim düzeyi üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Eğitimi yükseköğrenim olan anne-babaya sahip sporcuların iletişim düzeyi, eğitim düzeyi ilk ve ortaokul olan anne-babaya sahip sporcuların iletişim düzeyinden daha yüksektir. Yine ortaöğretim düzeyinde eğitim almış olan anne babaları olan sporcular, ilköğretim düzeyinde eğitim almış olan sporculara oranla daha iyi iletişim göstermektedirler. Ortaya çıkan bu sonuç da çalışmamızı desteklemektedir.

Bu araştırmanın amaçlarından biriside ortaokul öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ile iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesidir. Araştırmanın bulgularına göre çalışmaya katılan öğrencilerin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ile iletişim beceri düzeyleri arasında düşük düzeyde pozitif bir korelasyon olduğu belirlenmiştir.

Demirhan (1995) yapmış olduğu bir araştırmasında, sporun bireyin bilişsel, duyuşsal (sosyal) ve devinişsel gelişimine olumlu katkılar sağladığını vurgulamaktadır (Demirhan, 1995: 40-43).

Sonuç olarak, insanın toplum içerisinde kabul gören birey olarak yer alması onun tutum ve davranışlarıyla örüntülüdür. Spor yapma, sportif faaliyetlere katılma ne kadar fazla olursa bireyin çevre ile iletişimi o derece üst seviyede olmaktadır. Sporun bu ve benzeri birçok faydalarının açığa çıkarılması için bu alanda düzenlenecek bilimsel içerikli çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Bu gereksinimin giderilmesinde, üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları bölümlerinin öncülük etmeleri gerekmektedir. Konu üzerine

düzenlenecek bilimsel çalışmaların sayısı arttıkça, sporun insan yaşamındaki fonksiyonları daha verimli analiz edilebilecek ve spor Türkiye’de hak ettiği yeri bulabilecektir.

KAYNAKLAR

Aracı, H(1999); **Okullarda Beden Eğitimi**, Bağırhan Vakfı Yayınları, Ankara.

Balcı S(1996); **Danışma Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyine Etkisi**, Doktora Tezi, 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Berglund, E(2005); Eriksson, M. Westerlund, M; **Communicative Skills In Relation To Gender**, Childcare And Socioeconomic Status In 18-Month Old Children. Scandinavian Journal Of Psychology.

Budak, S(2005); **Psikoloji Sözlüğü**, Bilim ve Sanat, Ankara.

Büyüköztürk,Ş(2008); **Bilimsel Araştırma Yöntemleri** Pegem Akademi, Ankara.

Cunningham, M.R(1977); **Personality And The Structure Of The Nonverbal Communication Of Emotion**. Journal Of Personality.

Demirci,E(2002); **İletişim Becerileri Eğitiminin Mesleki Eğitim Merkezi'ne Devam Eden Genç İşçilerin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerine Etkisi**, Hacettepe Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Demirhan, G(1995); **“Spor Eğitiminin Bireyin Gelişimindeki Yeri”**, Çalışma Ortamı Dergisi, Sayı 22,Ankara.

Dökmen Ü(2012); **İletişim Çatışmaları ve Empati Sanatta Ve Günlük Yaşamda**, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Erkal,M(1992); **Sosyolojik Açıdan Spor**, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara.

Erkal, M(1991); **Sosyoloji(Toplum ve Bilim)**, İstanbul.

Evlıyaoğlu, G(1984); **İnsan ve Toplum İletişiminde Psikolojik Süreçleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Güven, O(1992); **Türklerde Spor Kültürü**, Atatürk Spor Merkezi Yayını, Dizi 16, Ankara.

İşler, H(2012); **Beden Eğitimi Ve Spor Bilgileri**, Ol Kitap, İstanbul.

Korkut, F(2005); **“Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi”**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.

Köknel, Ö(2005); **İnsanı Anlamak**, Altın Kitaplar, İstanbul.

Maletasta, C.Z. ve Izard, C.E. (1987); **Emotion Communication Skills in Young, Middle, Aged, and Older Women**, Psychologyand Aging.

Orkunoğlu, O(1985); **Voleybol Antrenörünün El Kitabı**, B.T.G.M., Voleybol Federasyonu Yayını, Ankara.

Siegel, C.M; Gregora, A. W(1985); **“Communication Skills Of Elderly Adults”**. J.Comm. Disord.,

Yavuzer, H(2012); **Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocukluk Psikolojisi**, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yıldıran, İ(1996); Yetim, A; Şenel, Ö; **“Farklı Cinsiyetteki Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentileri”**, Bed. Eğt. Spor Bil. Der. I, 1.

Yüksel Ş, F(2004); **Kişilerarası İlişkiler Ve İletişim Becerileri**, Remzi Kitapevi, İstanbul.

Yüksel Ş, F(1997); **Grupla İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerine Etkisi**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.